Disputatio
S. Trinitatis super
Redemptione
generis humani;
(Coloniae Arn. Therhoern.)
1477.

Panzerum latuit 577 475

(Coloniae, Arnold ter Hoern 1477.)

£ 3. 0

Aspiratio sanctae Trinitatis super redemptione humani generis

Cologne Arnold Hoern 1478

68

dx

Vouillem 336

[illegible]
disputatio

Incipit disputatio sancte Trinitatis super re-
demptione humani generis.

Propter iniquitatez corripuisti ho
minē. ꝛ quasi de sublimo in infer
nū dimersisti. qꝛ cū in honore eēt
nō intendit. ideo gloriā suā muta
uit in similitudinē vituli comme-
dentis fenū. Creauit nāqꝫ deꝰ hoīez de limo ter Homo
re. cui viuentē aīam inspirauit. omnia subiciēs
sub pedibus eius. vt totus homo subiceret̄ deo.
vt dei essꝫ ipē homo. exteriora nēpe creauit ꝑ cor
pore cuncta. Corpꝰ vero ꝑ aīa. aīam vero ꝑ seipō
tm̄. vt sibi vacaret. ꝛ se solū amarz. ꝛ ipsa aīa de
um haberet ad solaciū. exteriora autē oīa ad sola
ciū ꝛ ad nutrimentū. Hic igit̄ creatus ē homo vt
vtriusqꝫ genus quadā cōditione ꝑticiparet natu
rā brutalem. scꝫ ꝛ angelicā. vt ex vno hrēt. vnde
vitaret supbiā. ꝛ ex alio quo superiorибꝰ spiriti
bus appeteret copulari ꝛ obtinuissꝫ si collotā sibi
innocēciā obseruassꝫ suo cōditori ordinaliter ad-
hesissꝫ. Foret em̄ beatus. nesciēs corruptelā mor
tis si ꝑuassꝫ in se qđ in sui cōditore acceperat. qꝛ de
us mortē nō fecerat. nec est illi in ꝑditione viuen
ciū delectatio. Ipē vero dei mādatū negligēs. no
luit intelligere vt bene agēt. sed sibi mortē socia
uit per collegaz. serpētina fraude seductus. Qm̄
dyabolus humani generis inimicus. veritatis Dyabolꝰ

aduersarius caput scelerum· princeps omniũ vi
ciorum· swasor malarum cogitationum· inuentor
mortis ·et omniũ malorum pater· Intuitus ẽ ho
minẽ de limo terre ꝛ ad dei ymaginẽ factũ· pudici
cia ornatum· Innocencia vestitũ· temporancia cõ
positum· Hic autem cum esset angelus hijs omni
bus penitus aspiciens spoliatuz· Mox incepit in
cepit inuidere insaciabilis homicida ꝛ callido ster
core in caute in oculos dormientis emisso· ipsum
miserum excecauit et posteros suos supradictis
talibus et tantis bonis expoliauit piter et pe-
rmit· Hic igitur ille princeps inferni humanum
genus inuidia captiuauit· super quo putabat se
potestatẽ exercere ꝑpetue· eo ꝙ inobediencia ceci
disset · quia q̃ facit peccatum seruus ẽ peccati· Ex
hoc enim dei decretũ nouerat quasi cyrographo
confirmatũ· Neqz hominẽ ex sui virtute ipsũ pec
catum neqz penaz peccati vitare potuisse· Est em̃
homo spiritus vadens et nõ rediens Nouerat tñ
deum omnipotentez et de sue voluntatis arbitrio
hominis morbo exhibere medicinã ꝛ remediũ· Sz
diuine expertus iusticie presciebat hoc deum nolle
nisi essz qui dampna solueret fraudis facte· ꝓpter
qđ concludebat ꝙ neqz deus qui pati nõ potest ne
qz homo qui impotẽs ẽ satisfacere possz· Sz inuer
uatus mente non aduertebat ꝙ ex homine q̃ pa
ti potest ꝛ ex deo q̃ est omnipotẽs possz fieri vnꝰ Et

i deo mirabatur q sacra scriptura xp̄m nūciaret
futurū· p̄mo in superbia semp crescens · sanctos
in lymbo q̄plurimū deridebat · a frequēter super
flumina babilonis īterrogabat captiuos verba
cautionū dicēs Eligite ex vobis virū q̄ descēdat
mecū ad singulare certamē· Vbi sunt dij vestri
quibus dicitis vobis esse fiduciam? surgant a re-
sistant nobis a in necessitate vos protegant· Ta
lia enim sanctis improperabat assidue ī illa val
le magna miserie· vbi p̄seuerabant gemitibus
sauciati· cum se noscerent de plateis superne sy
on exules eue filij· Collegerunt tandem consiliū Cō filiū·
patriarche et prophete vt pro pace acquirenda
legacionem dirigenter deo suo· Dixitq3 illis da-
uid Congregate illi sanctos eius · qui ordinant
testamentum eius sup sacrificia Offeramq3 ei sa
crificium laudis·et referaz altissimo deo vota sua
Et elegerunt quatuor bone fame viros ·s· Ysay
am Iheremiam Job Dauid·quos statuerunt in
medio fratrum dicentes ·Isti sunt viri miserie
quorum iusticie obliuionem non acceperunt· in
quibus perseuerat bona hereditas · Nam et hic
primus futura rei preuidit domino reuelante et
velut euangelista lucide enarrat cuncta· ¶ De
cundus vero a domino deo suo ex vtero vocatus
est et propheta in gentibus datus est ¶ De ter
cio ait domin⁹ Nō esse similez super terrā racōni

simplicem deum timentem et recedentem a malo.
¶ De qrto vero testatur se iuxta mētē suā hoīez inuenisse. Isti igitur sunt sancti viri quos elegit dominus in caritate nō ficta. quibus dedit prudē ciam ꝛ virtutē. pgant nāqz in spiritu ad dominū pro omniū deprecantes salute. vt pacificetur no biscum nec nos deserat ī tempore malo. Facta au tem hac voce fleuit multitudo et cadentes in faci es suas clamabant dicentes. Benedicat nos de us deus noster. et custodiat. ostendat nobis do minus faciem suā ꝛ misereatur nostri. Cōuertat dominus vultū suū ad nos ꝛ tribuat nobis pacē et hijs dictis accesserunt q̄tuor in spū ꝛ prexerūt ad dnm pro humano genere locuturi. Surrexit
Ysayas. primo ysaias purgatus labijs ꝛ ait. vtinam dis rumpes celos ꝛ descendēs. vt notū fieret nomē tuū inimicis tuis a facie enim tua turbarentur. Ecce tu es iratus quia peccauimus et facti sum⁹ vt immundi omnes nos et cecidimus abscondi sti faciem tuā a nobis allexisti nos in manu ini quitatis. Et nunc domine. pater noster es tu et opera manuū tuarū ōnes nos. ne irascaris dn̄e et ne memineris iniquitates nr̄as. Nūquid sup hijs continebis te. tacebis et affliges nos vehemē
Dn̄s. ter? Et respondit dominus ysaias dicens Reduc in me memoriā. vt iudicemur simul. Narra si quid habes vt iustificeris Pat tuus p̄m⁹ peccauit

interpretes tui preuaricati sunt in me· Recede a
me·ne appropies michi·quia mūdꝰ es Ecce scrip
tum est coram me·non tacebo sed reddam et retri
buam in sinu eorū iniquitates vestras et iniqui-
tates patruz vestroꝝ simul·Et ait iterū ysaias· Ysayas·
Viri mie colliguntur ꝛ nō est qui audiat·A facie
enim malicie collectus ē iustus·Veniat igit̄ pax
et requiescat in cubili suo·Et iratus est dn̄s·Et Dn̄s·
respondit Sup quē dilatasti os tuū·ꝛ apsti ser
monē: nūqd vos filij scelerati estis ꝛ semē mdax
et super hijs nō indignabor: Et perterritus ysaias
fugit a facie domini ꝛ ad suos reuersus cū lacri-
mis locutus est dicens·Obstupescite epulentes
conturbamini confidentes·exuite vos ꝛ confunda
mini plangite sup regionē desiderabilē qm̄ nō ē
pax impijs dicit dn̄s·Tunc Iheremias perrexit Ihēmias
ad dominū loquēs verba pietatis cuz planctu di
cens Recordare inquit dn̄e quid acciderit nobis·
intuere opprobrium nostrum pupilli facti sumus
absqz patre·Patres nostri peccauerunt et non
sunt·et nos iniquitates eoruz portauimus·ser-
ui dominati sunt nostri·et nō fuit qui adiuuaret
nos·de manu eoꝝ a facie gladij in deserto·Pel-
lis nrā quasi clibanꝰ exusta est·a facie tempesta
tum famis Tu autem domine in eternum perma
nes et solium tuum in generatione et generatio
nem· quia imperpetuum obliuisceris nostri· et

derelinques nos in longitudine dierum? conuer
te nos domine et cōuertemur innoua dies nostros
Dn̄s · sicut a principio · Et factum est verbū domini ad
Iheremiā dicens · Si steterit moyses coram me
non est anima mea ad populuz istuz · Eice illos a
facie mea · vt egrediantur · et si dixerint quomo
do egrediemur dices ad eos · hec dicit dominus ·
Qui ad mortē · ad mortez et qui ad gladiū ad gla
dium · et qui ad famē · ad famē · et qui ad captiui
Ihērmias tatem · ad captiuitatem · Et respondit Iheremi
as Dolor meus super dolorem · in me cor meū me
rens · Ecce vox clamantis filia populi mei de ter
ra longinqua · nūquid dominus non est in spon
aut rex eius non est in ea aut nō ē medicus ibi?
Quare nō est abducta plaga filie populi mei? Et
Dn̄s · ait dominus · tu autez noli orare pro populo isto
Ihērmias quia nō exaudiam te · Et tunc iheremias reuer
sus est ad populū suū cuz gemitibus dicēs Quis
dabit capiti meo aquā · et oculis meis fontem la
crimarum et plorabo die ac nocte interfectos popu
li mei · et accingere cilicio et conspergere cinere lu
ctum vnigeniti fac tibi planctū amarum Tūc ac
Iob · cedēs Iob ayt · loquar i amaritudine anime mee
dicā deo noli me cōdempnare · Et locutus ē Quis
det vt veniat peticio mea · et qd exspecto tribuat ?
ad omnipotentem loquar et disputare cum deo cu
pio · Duo tantuz domine ne facias michi · et tunc

a facie tua non abscondar. Manum tuam longe
fac a me et fortitudo tua non me terreat Voca me
et Respondebo tibi. aut certe loquar. et respon
de michi. Cur faciem tuam abscondis et arbi-
traris me inimicum tuum? Contra folium quod
vento rapitur. ostendis potenciam tuam. et stipu
lam siccam persequeris. mirabiliter me crucias.
statuis testes tuos contra me et multiplicas iram
tuam super me. Que est fortitudo mea vt sustineā
aut quis finis meus vt pacienter agam? nec for
titudo lapidum fortitudo mea. nec caro mea enea
est. Sed quasi putredo consumendus sum. et
quasi vestimentum quod cōmeditur a tinea. Tu
quidem gressus meos dinumerasti. sed parce pec
catis meis. Et respondit dominus Job dicens. Dñs.
Quis est iste inuoluens sentēcias sermonibus im
peritis? Nūquid deus subplantat iudiciū. et om
nipotens subuertit quod iustum est? Quis enim
potest resistere vultui meo? quis autem dedit mi-
chi vt reddam ei. omnia que sub celo sunt mea sūt
Verbis potentibus et ad deprecandū conpositis?
humiliatus est Job et vt molli sermone frange- Job.
ret iram eius. Respondit et dixit. Scio enim quod
omnia potes et nulla te latet cognicio. ideo insipi-
ent locutus sū Idcirco meipsū reprehēdo. et ago pe
nitēciā ī fauilla. Ad quē denuo rñsū ē dure. Usqz Dñs.
quo loq̄ris talia et spūs multiplex sermonis oris tui

Quid feres si immaculata fuit anima tua? Num
quid timens te arguet. et veniat tecum in iudiciū
et non propter maliciam tuam ⁊ infirmitates et ini
Job. quitates tuas Et hijs auditis Job recedit et rediit
sus ad suos dicens. Cogitationes mee dissipate
sūt torquētes cor meum. Pereat dies in qua na-
tus sum. et nox in qua dictum est conceptus est
Dauid homo. Tunc accurrens dauid cum psalterio ait
sic. Ad te domine clamabo deus meus ne sileas a
me. nequādo taceas a me. ⁊ assimulabor demoni-
bus qui submersi sunt in lacum. Deus meus cla
mabo p diez. ⁊ non exaudies. Ecce quia propter
te mortificamur tota die dati sumus in escā sicut
oues occisionis Ubi sunt misericordie tue antiq̄
domine. sicut in promissione tua dixisti. Clama-
bit ad me. et ego exaudiam euz. cum ipso ero in
tribulatione eripiam eum et glorificabo eum.
Et iterum cum singulari affectu sic dicit. Exur-
ge quare obdormis domine. Exurge et ne re-
pellas in finem. Educ de carcere animas nostras
ad confitendū nomini tuo. et repleatur os meuz
laude. vt erepti de terra aliena cantemus gloriā
Dn̄s tuaz. tota die magnitudinez tuā. Et respondit do
minus dauid. Quis est homo qui viuit ⁊ non vi
debit mortē eruet aīaz suaz de manu inferi? In-
terroga patrez tuuz et dicet tibi si astitit ōni vie
non bone maliciam autem non odiuit. Dilexit

omnia verba precipitacõnis lingua dolosa Mali vero tua pturit iniusticiã concepit dolorem ꝛ pe-
perit iniquitatẽ In memoria igitur mea venit pec
catũ patris tui· et culpã matris mee quis delebit
Idcirco veniat mors sup illos · et descendant in i
fernũ viuentes ·Trãsferantur filij eorũ et mendi
cent· ꝛ eiciantur de habitationibus suis ·Fiant fi
lij eorum orphani· ꝛ nõ sit qui misereatur·pupil
lis eorũ· Et tunc ait dauid· ymmo dñe tibi dereli Dauid·
ctus est pauper·orphano tueris adiutor· Ad quẽ
dominus Vanũ est vobis ante lucem surgere· q̃ Dñs·
que procedunt de labijs meis · non faciã irrita·
Et tunc dauid elongatus turbatus est et ampli- Dauid·
us non est locutus · ꝛ rediens ad suos dolore ple
nus ait· laboraui in gemitu meo rauce facte sũt
fauces mee· defecerunt pre lacrimis oculi mei· cũ
in deo meo sperarem · ꝛ abiectus a facie oculorũ
eius · factus sum tanq̃ vas pditum quoniã audi
ui vituperacõem multorum· Et oẽs ceperunt plã
ctum magnũ· omnis maritus sumpsit lamentũ
et que sedebant in thoro maritali plangebant
quia spes omniũ cõtrita est· et tota domus adam
induit confusionem· Hic igitur perseuerabant
plorantes ·in illa valle lacrimarum afflicti q̃ plu
rimũ mendicitate et ferro· Et tunc fecerunt consi Patres
liũ sancti patres adinuicem· qualem sponsaũ da
rent filio regis · vt ipse propter ipsaũ placaretur

Aduemente tandem tempore plenitudinis resūp
tis viribus dixerunt adinuicē Venite nūc ⁊ clame
mus in celū· et forte miserebitur nostri deus no-
ster· Sed attendite quia prodijt quasi ex adipe
iniquitas nostra· in conspectu domini· cū nostris
precibus nō calesit· Queramus igitur adolescē-
tulam virginem ⁊ speciosam· cuius raptus amor
nobis placabilis fiat· et reconcilietur nobiscū et
Salomō faciat pacem· Et respondit salomon Mulierem
Dauid· hanc fortem quis inueniet Ad quē dauid· Iura-
uit michi dn̄s veritatem· de fructu ventris mei
Salomō ponam super sedem meā· Cui salomon ayt Filiā
trade et grande opus feceris · Est enim pulchra
vt luna· electa vt sol· terribilis vt castrorū acies
ordinata· Et ait dauid· Cor meū itelligit sapiēciā ⁊
meditatio cordis mei prudenciā· Clamabo iteruz
ad dominū loquar ꝓponens ad iudicio· vos autē
delonge stantes Magnificate dominū mecum vt
omnes exaltemus nomē eius in idipsū· Et respō
Patres derunt omnes Vade et mittatur tibi auxiliū de
Dauid sancto· ⁊ de syon tueatur te· Et tunc dauid in spi
ritu secus celum ascendens ayt· Apite michi por
tas iusticie· ingressus in eas confitebor domino·
et dixerunt angeli ad se inuicem· Veniunt lega
ti ex egipto preueniamus eos ⁊ quid querant sci
amus vnus locutus est dicens· Quis est homo
qui vult vitam· et cupit videre diem redempcōis

sue? Et timens dauid ne sibi solito molestus esset
Respondit humiliter dicens. Obsecro domine de
sine ab ira et derelinque furorem noli emulari vt
maligneris in me. Et ayt ei angelus. Reuela igi Angelꝰ.
tur domino per me viam tuam et forte tibi dabit
peticionem cordis tui. Ad quem dauid. Eructa- Dauid.
uit cor meum verbum bonum dicam ego opera
mea regi loquar enim illa in auribus regis tan-
tum. Quis ex vobis deducet me in ciuitatem mu-
nitam. vt ipsum inueniam? Et respondit Ange Angelꝰ.
lus. Si te ducimus. Regem grauabis sermone
prolixo Nam tu scis ꝙ vir linguosus non diligi
tur in terra hac. Et ayt dauid lingua mea cala Dauid.
mus scribe velociter scribentis. Tunc ibant ange Angeli.
li caritate preuenti ad dominum. et dicebant.
Memento domine dauid et omnis mansuetudi-
nis eius. Et dominus ad illos Adducite illuz ad Dñs.
me quoniam misericordia pro ipso clamat Justi-
cia et pax osculate sunt. Ideo in nomine meo ex
altabitur cornu eius et testamentum meum fi-
dele sibi. Et reuersi angeli ad dauid dicentes qua Angeli.
si fratrem nostruz et quasi proximum nostrum
sic te ꝓposuimus corā dño. Veni igitur vt dñs.
Impleat oēs petitiones cordis tui et nos letemur ī
salutari nostro. Et ait dauid. Ignoras dñe ꝙ fa Dauid.
ctus sū homo ñ audiēs et sicut equꝰ et mulꝰ qbꝰ nō
ē intellectus Vide dñe ne sileas ne discedas a me

Angel9. cum ego ero in conspectu dei· qm̄ aduena ego sū apd te sicut oēs prēs mei· Et ait angelus· Intel lectū tibi dabo et instruā te ī via qua gradieris· Firmabo sup te oculos meos Firmetur man9 tua et exaltet̄ dextera tua quoniā mīa ↄ veritas p̄ce

David· dent faciem tuā· Introductus igitur dauid de p̄genie in p̄geniem· ante tribunal dei vbi reside bat trinitas p̄sonaꝝ ī eius vnitate Quā cū aspex isset dauid· humiliter salutauit dicēs Benedicat nos deus deus noster· et benedicat nos deus· et metuant eū oēs fines terre· Et cuȝ eleuasset ocu los ī celum vidit loci amenitatem ↄ ait· Qm̄ dile cta tabernacula tua domine virtutum· concupis cit et desiderat aīa mea potius hic habitare q̄ ī ta bernaculis peccatorū· Beati qui habitant ī domo tua domine· ī secula seculoꝝ laudabūt te· Et ayt

Dn̄s· dominus· Ego sū domin9 deus tuus qui eduxi te de terra egypti· dilata os tuum et implebo illud·

David Postula a me ↄ dabo tibi· Et cadens dauid ī faci em suam adorauit eū dicens· Speciosus forma pre filijs hominū· diffusa est gracia ī labijs tuis Ecce domine draco iste quē formasti ad illuden dū ei· vt prauus inimicus multa malignatus est in sancto· Idcirco omnes te exspectant Accinge te igitur gladio tuo super femur tuum potenti ssime· et veni ad liberandum nos domine deus virtutum· Ecce omnia indurata sunt nobis·

Emitte verbum tuū et liquefacies ea· et sicienti
bus animabus nostris ad te deū fontez viuū· fla
bit spiritus tuus ꝛ fluent gracie et stabit regina
a dextris tuis in vestitu deaurato circūdata vari
etate· quā tibi si vis · desponsabis in gaudio· Et
adducentur tibi virgines post eam et anime mul-
te sancte offerentur tibi in leticia et exultatione·
Ad quē dominus Egrediatur de loco sancto suo Dn̄s
relinquat synagogā ꝛ domū patris sui ꝛ adiuua
bo eam vultu mea· ꝛ mane diluculo suscipiā eam
Et respondit dauid· Ibo domine et dicam nomē Dauid
tuuz fratrib9 meis ·narrabo ōnia mirabilia tua
et in medio multorum laudabo te· Unde factū est
consiliū magnuz ante tribunal pacis que exupe Cōsiliū·
rat omnē sensuz· Factum est quidem inter miseri
cordiā iusticiam et veritatē· Et primo locuta ē mi Mia·
sericordia de redemptiōe generis humani habens
persuasionē piū esse misero homini· non valen
ti per se surgere misericordie cō descendere· ratio
nē assignans quia misericordie domini multe sūt
nimis Cui veritas ·nequit hoc fieri· quia ego sum Veritas
deus ꝛ nō mentior· m̄ enim contraria essem· Nam
dixi homini ·maledicta terra i opere tuo Ad quā Miā·
misericordia· Si maledixisti terre in opere ade·
saltem posset fieri nobis homo cui nichil de adam
prouenirret· ꝛ sit p euz poterit fieri redemptio ge-
neralis Numqd ineternū proiciet de9 aut ī mediū

non apponat vt cplacior sic adhuc. Nunquid ob
liuiscetur misereri deus. aut continebit in ira mi

Veitas. sericordias suas Cui veritas vanitas est homo et
angelus. peccauerūt Nam si nobis homo fieret
non maiorez in eo haberez fiduciā quam in pthopla
sto. vnde redemptionē faciendā nec hominez nec
angeluz reor esse ydoneuz. quia locutus est dñs
ade dicens de omni ligno paradisi cōmedas. de
ligno autē sciē boni et mali ne cōmedas. quacum
qz enim hora cōmederis morte morieris. Ad hoc

Miā. ait miā. Vt quid me genuisti pater tam cito pi
turā Scit enim veritas ipsa quomiā mia perijt si

Veitas aliquādo non misereris. ¶ Veritas similiter cō
trario loquebatur. Quis nesciat si preuaricator
sentenciam euaserit. perijt ineternū veritas tua.

Miā. Nec ineternum permanet Cui misericordia. faci
enda est per me redemptio et si nō propter adam
tamen tu que modo ita cōiūcta es michi quod pio af
fectui meo nescis deesse. visita mecum miserum
hominem. deprime dyabolo tyrannitatē qui tu
um hominem deducendo in te iniurio se egit. Ad

Veitas quam veritas. vere tibi deesse nequeo quia nec a
me tu aliquid posses exigere cui non possem ad

Justicia esse. Vnde videns Justicia veritatem misericor
die consensisse. ait veritati. Tu facis quicquid li
buerit. verumptamen scias quod in nullo tibi di
mittam. ymmo vsqz ad nouissimum quadrantē

a te exigam Et ecce vnus de cherubin ad regez· Salomonē suggerit q filio datū ē omne iudiciū Ipē enī scit quid iudicet et decernet· Porro iudex auditis allegationibus vtriusqz partis dixit· Veritas dicit perij si adam nō moriatur· Mia dicit perij si adā misericordiā n̄ ꝯseq̄t̄ Justicia dicit exigam vsqz ad nouissimū quadrantē· Hec igitur ē diffinitiam sn̄a· Fiat mors bona a habebit vnaqueqz qd petit Obstupuerunt omnes in verbo sapiencie a dixerunt· Qūo fiet illud Mors est crudelissima a amarissima a qūo fiet bona Quibus iudex Mors peccatorꝝ pessima a crudelissima sed preciosa mors sanctorum et bona· An vero erit bona mors a preciosa si apiatur· p eā Janua vite a porta padisi· Responderunt quomodo fiet istud Judex inquit fieri potest· Si quis ex caritate moriatur· Qui nl̄ dignū egit morti visusqz ē sermo bonus et fidelis in ōni acceptione dign9 si poterit inueniri inocens q̄ velit mori non ex debito sed ex beneplacito suo· Circuiuit veritas terrā et nemo inuentus est mūdus a sorde ab infancia vni9 diei super terrā· Sed mia celū ōne plustrat a in angelis reppit prauitatē· Tūc mia a veritas redeūt ad constitutā diē anxie plurimū non inuento qd desiderabant· Tunc pax seorsuz consolans eas dixit· vos nescitis nec cogitatis quicq̄ Non est q̄ faciat bonū non est nisi vsqz ad vnū· Qui cōsiliū

Judex

Judex·

Pax·

Judex
dedit ferat auxilium · scz Judex Intelligit autem Judex que loquerentur · dixit penitet me fecisse hominē · i · michi incumbit sustinere penam pro homine quid peccaui quid malifeci · Et tūc dixit patri Si non potest transire calix nisi bibam illuz fiat voluntas tua · Ecce ego mitto me · et cū redisset dauid ad suos interrogabant eum dicentes ·

David ·
Est ne iterū oblitus misereri deus et continebit in ira misericordias suas Et ait dauid Miserationes eius super omnia opera eius qm̄ exspectans exspectaui dominū et exaudiuit preces meas Letamini ergo et exultate qm̄ ego letatus sū in hijs que dicta sūt michi in domū domi ibimus Et virgine ad se vocata ait in spū · Audi filia et vide et inclina aurem tuā et obliuiscere populū tuū et domuz patris tui et cōcupiscet rex decorem tuuz · Nec hos obliuisci metuas quia pro patribus tuis nascentur tibi filij quos constitues principes sup omnez terram ꝓpter qd nomē tuū erit in memoria in generacione et generationem · Et respondit virgo

Virgo
pater meus et mater mea dereliqrunt me dn̄s autem assūpsit me · Reuersusqꝫ ē dauid ad dn̄m virgine secū assūpta in spiritu et ait Domine meditatus sū in oib⁹ mādatis tuis et dilexi mandata tua sup aurū et topaziō · Fac ergo dn̄e sicut iurasti m̄ in veritate tua · Et ecce vxor tua sicut vitis habūdās i laterib⁹ dom⁹ tue · Hāc cū dn̄s aspexissꝫ ait

David ·

Dn̄s

Tota pulchra es amica mea ꝛ macula non est in
te Et ecce angelorū multitudo cucurrit ꝛ ãmiran
tes dicebant· Que est ista que ascendit de deser-
to sicut virgula fumi aromatibus plena· Cucur
rimus omnes in odorē vngentoꝝ suorū Ad quos
dñs Ista est speciosa inter filias iherusalez· Nul
la ē talis mulier in aspectu super terrā ꝛ pulchri
tudine ꝛ ī sensu verborum· Eligite igitur ex vobis
viruz sufficientez cuius prudencia sit probata et
huic swadeat q̄ in meo consentiat coniugio· quo
niā hanc amaui ꝛ exquesiui a iuuentute mea et q̄
siui sponsam michi eā assumere ꝛ amator factus
sū forme illius· Et angeli nimia repleti leticia di
cebant ad inuicē· Gaudeamus et exultemus ꝛ de
mus gloriā deo qm̄ venerunt nupcie agni ꝛ vxor
eius preparauit se· Et datū est ei vt cooperiat se bis
so splendenti ꝛ candido· Electusq̄ʒ ex ceteris Ga
briel· duxerūtq̄ʒ eū ad dñm atq̄ʒ dixerunt· Iste
formosus in stola sua egrediatur in multitudine
fortitudinis sue· Ad quē domin⁹ ait vt dicit Au
gustin⁹ ī quodā ſmone Veni o gabriel minister
efficere terribilis misterij occulta ammīstra mira
cula ad requisitionē ade ad mei similitudinē facti
qui ad ymaginē meaz plasmatus ē peccato inue
teratus· manuū mearū· hostis fedauit edificium
obscurauit formā quā plasmaui· lupus meū nut
mentū deuastat· miserorum deductor q̄ desp̄tum

Angel⁹·

Dñs·

Angeli·

Gabriel·

Dñs

est padisi habitaculum lignuz vite flameo custo
ditur gladio clausa e voluptatis villa. misereor
expugnato. et comprehendere expugnatorez va
lo. latere volo omnes celestes vtutes tibi soli cre
do et trado misteriu. Ad virginem maria pficisce
pge ad munita ciuitatem pge ad rationale padi
sum. pge ad orientalem portam. pge ad dignuz
mei habitaculuz. pge ad secudu iterra celu. pge
ad thalamu incarnationis mee. et nucia ei adue
tus mei ymbrem. loquere in auribus eius. ppa
mi chi additu gressus mei. Sz nec conturbes ani
mu virginis mitissime sanctuario meo apparere
et primuz ei vocem exclama gaudij. Tu dic marie
Aue gracia plena. vt ego miserear eue afflicte.
subueniam matri meste splendor mulieri viduate
dyabolice potestati dedite. limbo dampnate Audi
Angelus es hec angelus cum semetipso dicebat Mira res
et superascendens cogitacões nes Et cherubin terri
bilis. qui omniu angelorum virtutibus incompre
hensibilis per me colloquiu pmittit puelle ac pro
prie presencie ei aduentu annuciat. per aurem in
gressum ei pmittit. et qui euam codempnauit eius
filia tantuz glorificare deducit. Et potest vterus
puelle capere incapibile. certe domine terribile
Dñs est misterium. Ad quem dominus. Ad quid ga
briel tantum diffiniendum. quod cogitationes
detineris desine cogitare. depone impetum

ãmirationis noli succũbere noli diffidere noli tar
daĕ· clamant enĩ dis cũpe celos ⁊ descende vt pm
ber super terram et stilla stillicidium gracie ĩ ma
riã· depone ergo omnẽ am mirationez· O gabriel
tace· ꝑpera ne loquaris · Sed exerce silentiũ in
celo et comple in terra mandatũ· Reuoca virgi
nẽ ad me· celerrimo dilectionis affectu· pius esto
in affatu· affabilis in sermone· grato animo loq̃
re· condole ei qui afflictus est · Tolle secreta omni
um ꝓphetarum connectere dicta mestoꝝ patrũ
qui sedent in tenebris vmbre mortis non cessan
tium dicere mitte quẽ missurus es· veni veni no
li tardare· Crede Crede veritati non contradices
iusticie non contendas euacuare qđ ĩmensũ est ⁊
inscrutabile omni creature Nam limus celũ· ter
ra vbũ· factura factorem virgo genitorem ⁊ sal
uatorẽ ꝑduxit angel⁹ festinus ĩpleuit mandatũ
et ad virginem ingressus exclamauit dicẽs Aue
gracia plena dominus tecum vltra iam non dya Angel⁹
bolus aduersum te· Ubi enim prius vulnerauit
bellator· in primũ medicus antidotum posuit· per
mulierem decuit quia falsa ꝑ mulierẽ emanant·
Sed iam meliora quia Aue gracia plena. Non
vereatis culpatam condempnationez quoniam il
lius mater· qui condempnauit mater efficieris·
Aue gracia plena vidua mundo· sed mater et ge
nitrix cristi· Aue animatũ templũ dei· Aue celum

terreqz equilibrum habitaculum. Ager largissi
me Adorna thalamũ tuũ syon Suscipe regem ce
Maria. li. Ecce descendit in te sicut ros in vellus Et ma-
ria tacita intra se cepit cogitare stupore repleta.
Que nam sũ ego puluis ⁊ cinis ut suscipiam do-
minũ meũ saluatorem regem meum cui milia mi
lium seruiunt ⁊ decies centena milia angelorum
assistunt. quid dicam qũ si voluero me iustifica
re. non potero ei respõdere vnũ de mille. Hec au
Patres dientes patres timore concussi ne fedus periret ĩ
ceptum. cucurrerunt ad virginem dicentes Ecce
angeli non sunt mundi in conspectu eius Susci
pe ergo verbum virgo maria quod tibi a domino
per angeluz transmissũ est. vt exalteris sup cho
ros angelorum ad celestia r̃gna et benedicta di
caris sup omnes mulieres. festina celeriter p̃be
re consensum matrimonio dei vt educas nos de
isto carcere. et de lacu vbi non est aqua gracie
que nos possit lauare. Non igitur verearis bona
puella introire ad dominum nostrum regem vt
honorificeris ante faciem eius. Quibus r̃spon
Virgo dit Virgo. Que ego sum vt contradicam domĩo
meo omne q̃d in oculis eius erit bonũ et optimũ
ego faciã õmibus diebus vite mee. Ecce nũc ancil
la domini fiat m̃ ẜm ṽbũ eiꝰ Hys igit̃ ꝑlatis. In
tonuit de celo dominꝰ ⁊ altissimꝰ dedit vocez suaz
et ayt. vulnerasti cor meum soror mea sponsa

vulnerasti cor meū in vno oculorum tuorum. Ad quē virgo Mitte domine quē missurus es et des cendat in ortum meū vt liberentur dilecti tui. Ecce inquit dominus venio cito et merces mea mecum est et dabo coronā pro cinere et pro luctu. Iocunditatem et gaudium. Et initū est apud trinitatē consiliū. Inter quos prius locutus ē pater. Quē inquit mittā. ex vobis quis ibit Ad quē filius ecce ego mitto me Scis enī q per me creasti omnia. Angelos in celo fecisti vnū pre ceteris rutilantē Cedri nō fuerunt in paradiso dei. Ille nāq tuo rebellis lumī persistit irremediabili cecitate percussus simul cū filijs diffidencie. saluari et redimi amplius non debent Quoniā eorum superbia ascendit semper Creasti pater similiter et hominē quē ī deliciarum paradiso locasti. Sed hic serpente swasus deliquit. verūtamē penitens perseuerat in carcere cum ceteris eius posteris Si sic igitur remaneant. quis amplius de nationibus implebit ruinas et loca vacua āgelorum. Nūquid tibi cure erit de bobus pecudibus et brutis Si autē ire filij irrecupabiles sunt homo tñ restaurari potest q humiliatus est nimis et quia propter me creditur esse actum q multos amiseris angelos et homines vniuersos Ille nāq princeps eorum meā altitudinē superbe affectauit. et sapienciā que nichilominus mea est subripere voluit homo. Vt sciant

Maria.

Dñs.

Pater.

Filius.

igitur omnes q diligo patrem vt p me recipias quos p me videris amisisse. Si p me hec tempe-stas orta est. tolle et mitte me in mare. Verupta men talem me exhibebo vt quisquis inuidere vo luerit quisquis imitari gestietur hec ei emulatio cooperetur in bonum. da igitur michi pater portio

Pater nem que me contigit. Ad quem pater. Tolle terrā de optimis terre fructibus & vade visita fratres tuos et cum quibus ordinati sunt disce. Et tunc verbū caro factum est. Jumentis appositū in pre sepio Et ꝯgregata celestis sbstācia. i. gracia Mīa clemencia. & pietate ceterisq3 donis profectus est

Patres in regionez longinq̄. Hoc sencientes patres vir gini occurrerunt dicentes O capacior celis. diffu-sior terris lacior elementis v̄go beata indica no bis quid actum sit & quid nobis profuit. tua vir

Maria. ginitas. At illa Ego feci in celis vt vobis orietur lumen indeficiens. quia cum esset rex in accubitu

Patres suo Nardus mea dedit odorez suuz. Et dixerunt ad illam. Dic nobis iam quesumus sancti sancto rum mater quid materni odoris liliorū cōualium sine succo humani ꝓpaginis in sinu ecclesie ger-minasti Dic nobis q̄s vnica mater qb⁹ manibus vel quo diuinitatis articulo in vtero tuo formatꝰ est filius. cuius deus solus est pater. Obsecramꝰ igitur p te illū qui te talem fecit vt ipse fieret i te quid boni egisti. quātū premiū obtinuisti. p quas

potestates abijsti· quos patrones adhibuisti· q̄ suffragia premisisti vt virtus et sapiēcia patris que attingit a fine vsqꝫ ad finē fortiter omnia et suauiter disponens totus nāqꝫ manēs ⁊ sine vl la sua mutabilitate in vterum tuū veniens · Jta castellū virginalis ventris ⁊ agruꝫ caste coleret vt ingrediens non lederet et exiens virginitatis pudorem incolumē custodiret· Dic igitur nobis o regina quomodo ad hec tam grandia puenisti Et illa respondit· Queritis scire quid obtulerim mu neris ·vt efficerer mater saluatoris mei· Et ob latio mea humilitas mea est· Ob hanc igit̄ Mag nificat anima mea dominū quia nō auro eleuatā tunicam meā· non pposo cultu auri ornamentuꝫ ceruicis mee· Non margaritas pendentes ad au res meas aspexit dominus Sed respexit humi litatem ācille sue·quia dum esseꝫ paruula placui altissimo· Ob hoc dilectus meus michi ⁊ ego illi· et quē diligit anima mea inter vbera mea cōmo rabitur ⁊ qui creauit me requieuit in tabernacu lo meo· Et dixerunt ei·Benedicta filia tu a domi no qꝫ per te fructū vite cōmunicam⁹· Et ꝯfortati sunt deo Jubilantes in choro· ⁊ dixerunt ad inui ceꝫ· Venite ascendamus ad monteꝫ dei et videa mus hoc verbuꝫ quod factū est qd dominus ostē dit nobis et tunc euntes ibant cum exultatione portantes manipulos suos· Et inuento puero

Maria·

pannis inuoluto Iacere in presepio dixerunt ad
inuicem· Est ne iste noster ꝓpugnator qui est om
nipotens nomē eius· Est ne iste qui exultauit vt
gygas ad currendā viā a sūmo celo egressio ei⁹·
Ecce puer natus est nobis qūo pugnabit cū phi
listeo illo qui a iuuentute sua creuit in bello· Et
S· sctūs respondit spiritus sanctus· Absconditta est in eo
fortitudo eius a facie eius fugiet mors Egredie-
tur dyabolus a conspectu eius nec poterit ꝑma-
nere Percutiet caput de domo impij et nudabit
fundamentū eius vsqꝫ ad collum Ipse de regib⁹
triumphabit et tyranni ridiculū eius erunt Nūc
autem repletus est ignomia pro gloria loquimī
Patres· ad eum et dicet vobis· Et accedentes ad eū dice-
bant· Quis ē iste qui venit de edom tinctis vesti
Puer bus de bosra· Et respondit dicens· Ego qui lo-
quor iusticiā propugnator sum ad saluandum·
Patres· Et dicebant ei· Nequaq̄ poteris pugnare cum
philisteo cum puer sis et prelij inexpertus· Qui
Puer respondit custodiebam oues paradisi scilicet dei
et ecce leo rugiens et vrsus furibundus accesse
runt quemdam thaurum patris mei vsurpare
presumerent· deieci eos· dum alleuarentur· Ibi
confregi potencias· arcum· scutum· gladium et
bellum· Hic enim faciam inimicis meis perse-
quar enim et comprehendam illos ꝗ non conuer
tar donec deficiant· vacate et videte quoniaꝫ ego

sum deus exaltatus suz in celo et exaltabitur ter
ra. Tunc indignati sunt fratres eius . quos visi Judei.
tare venerat et dicebant ei. Nos novimus su-
perbiam tuam et iniquitatem cordis tui. demoniū
habes et samaritanus es tu. Hic igitur in pro-
pria veniens a suis non est receptus et divertens
se ab hijs omnem quam secum tulerat substanci
am cum peccatoribus et meretricibus consump-
sit. Non quidem ex parte sua cum spiritum re-
cepit septiformē. Sed ex parte recipientium qui
bus nūquā negavit Non quidem hanc substan
ciam negavit magdalene lacrimanti. publicano
penitenti. mulieri in adulterio deprehense. pe-
tro neganti . latroni penitenti. Sed cum omni-
bus omnia tanq̄ ꝓdig9 largitor consumpsit Cre
scente autem virtute. et egestate ac invidia aucta
ī iudeis deditus ē ī porcoꝝ custodia quādo scilicet
ꝯducē eos voluit vbi dei premia refectiōe Sz vt
porci malebant in egipto manere super ollas car
niū alleorum qz fetorem q̄ⁿ festinare ad regionez
celestem. Et dabant ei cibos porcorum sputa vbi Xp̄us.
qz verbera et opprobria. Et cuz consūmassent om
nia pro quibus a patre fuerat destinatus ayt.
Quanti mercenarij in domo patris mei sunt.
qui semper vident faciem patris mei. et ego qui
sum eius filius opprobrijs iudeorum morior. Tē
pus est vt vadam ad eum qui misit me. Et

accedens tulit baculū pastoralem ꝛ elegit sibi quī
qꝫ lapides de torrente · scꝫ humilitateꝫ · Caritateꝫ ·
paupertateꝫ pacientiā ꝛ sollarciaꝫ · Et hᵒ ꝯtra sup
biaꝫ · inuidiā · auariciā · irā ꝛ acadiā · vt hys quiqꝫ
lapidibus contra dyabolum dimicaret · Prosili
uit igitur in campū dirus bellator dum mediuꝫ si
lenciū tenerent omnia ꝛ ipse dyabolus secuꝫ iter
Dyabolꝰ sibi esse putaret · Ideo hunc dyabolus videns
cepit cum suis conferre dicens · Quis est iste qui
me nesciente huc ingressus est · Noui qdē ꝙ de fe
mina natus Sed nescio vnde conceptus · Adest ·
ecce mater · Sed patreꝫ inuestigare non possum
ꝑtum video sed non agnosco nascentē ꝛ ꝙ stupo
ri meo accessit in consweta lege ꝑiendi eciaꝫ edi
to filio mater exultat vt virgo · Cum iacet in cu-
nabulis paruulus suffundit lacrimis vultū · Si-
milemqꝫ se mortalibus vagitibus prodit et cum
nichil ei de infancia desit · natura tamen est illi ve
lut infanti corruptio quidem hoc miraculū video
quod aduertere nequeo · audio quod sustinē nō
possum · vt homo natus · honoratur vt deus a se-
culis nūꝙ contigit vt quisꝙ nasceretur homo et
humani vicij nl̄ haberet · Que est hec tam noua
generatio ꝛ potens · q̄ inter peccatores ꝛ ipios na
tus mortali inde mrē ꝑgressus purgatior cunctis
nascētibꝰ ꝛ purior celo apparet q̄d agā q̄ me vītā ·
Dyaboli forciorē ipsū n̄ sencio · Et r̄spōdebāt dicē[n]tes vide

ne forte sit deus iste qui in regno velit regnare.
Si enim fecit vtraqz vnum et in se naturam diui
nam continet et humanā. non erit qui vtrāqz va
leat arguere et manū suam ponere in ambabus
Caue miser ne sit celi presul aut mundi creator
atqz saluator ac redēptor captiuorū Ipse venit for
te tuū calcaturus caput. contriturus imperium.
et te suo iuditio pditurus a nos Et respondit dy Dyabolus
abolus Quid est qd dicitis Si deus essz. quomo-
do indignitatem ptus sustinuisset feminei quo-
modo fuisset in presepio fenoqz contentus quo-
mō ieffabiles miseias sustinuissz a paupertates. q9
credē possit. infancie vagitus in domino rpi? Cui
audiēdū ridiculū nō esset dominū angelorū femi
neo lacte nutriri. Hunc enim video terreno ac
mortali corpore ceptū. a i ipso habitu hominis. ho
minibus viliorem. Assumā cito eū dampnādū se
pulchro. subiciendū mee protinus ditioni. Inte-
rim incepit dominus pulsare inferni fores. portas
tartari submouere Januas aperire mortis gehen
ne soluere legē vetustam deturbare antiquissimū
ius penarū. reposcere aīam lazari ab inferno. vi
am reditus renouare Et occurrit lazaro tota fu-
rens ptās dicens. Quid agis quid cogitas quo
vis ire? Ad quos lazarus. vocat me cristus dei fi Lazarus
lius omnium domin9. At illi Tace cum alijs ta- Dyaboli
ce et esto michi captiuus cum ceteris. Saimus.

dei filiū dn̄m eē cōsubstācialez patri ꝛ spiritui san
Lazarus cto· in celis em̄ est cōuersatio sua· Ad quos laza
rus putatis vos me tenere· vadam ꝛ parebo domi
Dyabol9 no· Et tunc princeps inferni p cōsuetos nūtios
accurrit ad celū hanc ī iudicio interpellationē de
plorans dicēs Ego dn̄e ꝛ si abiectior creatura ꝛ si
tristi seruitio mācipatus ·tamen tua precepta in
violabili lege conseruo puigile ne quis sentētias
tuas nouo ac temerario iure frangat· Sed ap
paruit homo qui dicit̄ xp̄us tuū se filiū iactans·
sacerdotes tuos vocās ·scribas tuos arguēs Sab
bata tua violans ·legē tuam soluens · ꝛ aīas ex
utas carne· pene ꝛ mee iā custodie deputatas ad
corpora ī quib9 scelerate vixerūt reddere cōpellit
et tantis cotidie processit ausibus vt lazarū nos
truz iam clausū carcere iam lege nr̄a victum iaz
iure nostꝝ manētez fractis īferni claustris edux
it Ergo aut cito subuenias quia si semel patefece
rit ianuas om̄es quot tot seculis seruauim9 nūc
Filius· amittes Ad hec fili9 de sinu patris Respōdit Nō
iustū ē vt carcer nō inocētes teneat ꝫ nocētes·
pene nō iustos cruciēt sed iniustos Qm̄ diu sub v
nius hominis culpa propter ade solius noxam
patriarchaz et prophetas ꝛ alios sanctos omnes
qꝫ vtriusqꝫ sexus etates hic carnifex ad se trahe
re crudeli infestatione non cessat pater ego mori
ar ne omnes moriantur· Pater ego ade debitū

soluam vt per me tibi viuant qui per adam mori
rētur. Pater ego ꝓpter sentenciā tuā. sanguinē
meum fundam vt ad te tua redeat creatura Pre
ciū tibi cari sanguinis mei redemptio sit omniuz
mortuoꝝ Ad hec tota trinitas consensuz dedit q
dyabolus obediat xpō ꝛ non solū lazaruz sed oēs
vinctos reddat. Idcirco dyabolus ad tartaras
potestates rediens mox ait. Reddite cito vnum p
usq multos vel omnes reddere compellamini.
Tunc eñ lazarus prodijt ligatis manibus ꝛ pedi
bus Et ait xpus Gracias tibi ago pater quia au
disti me. Ex tunc igitur draco iste furore cecatus
non intelligit q semē abrahe in xpō suū destrue
ret principatū. qui antiq fraudis iura nō pderet
si se a domini sanguine cōtineret. sed malicia no
cendi auidus. dum irruit ruit. dum capit capit
et dum psequit mortalem. incidit in saluatorem.
Accedens igitur ꝓperauit ad preliū hostile. ma
nu tenēs quasi liciatorium qd cum vidissent cete
ri fugierunt Cū igit puer cōsideraret ad dexterā
et nullum sibi protectorez aspiceret ait. noti mei
recesserunt a me et qui iuxta me erant de longe
steterunt. Contemplatus igitur puer suppliciuz
ait timens Transeat a me calix iste. Ecce piscis
inuadit me. Et angelus confortans cuz ayt. vi
riliter age et confortetur cor tuum apprehende bra
chium. et extende ipsum. Et ayt puer. quis

Trinitas
Dyabolus
Puer
Angelus.

Angel9· consurget mecū aduersus malignātē· Ad quē an
gelus Jacta sup dn̄m curaz tuā Qui confortatus
inuoluit fundā⁊ vno ictu philisteū pcussit ⁊ con
festim eterna lux in inferno resplenduit · Di-
luit stridor dentiū ac lugenciū· disrupta ceciderūt
vincula captiuorūz· ⁊ ōmis impia officina cōtre-
Dyaboli muit· Et dicebant carnifici perterriti ad se inui
cem Quid nā ē hoc quid agem9 Nunq̄ in hac ha
bitacōne nigra et semper fuligine ceca iocunduz
lumen apparuit An forte sol de mundo migrauit
Sed nec celū nec astra apparent ⁊ tamen infer
nus lucet vbi est rex noster O princeps inferni
Curre ppera defende atriū tuū vt fortis armatus
si vales quia tantā lucez obtenebrare nequim9
Dyabol9 hec cū audiret dyabolus tremuit stupefactus et
nequiter se humilians cepit verba pacifice lo-
qui sub dolo xp̄o swadens ac dicens Si filius d
es descende nūc de cruce et ōnes credent tibi ⁊ nō
sit amplius inter te et me iurgiūz sed concordia·
Et ait puer Non veni mittere pacē sed gladiuz
Non euades manus meas · quia ero mors tua o
mors morsus tuus ero inferne· Cucurrit igitur
versus eū et gladio illius decapitauit impiū Vi
Dyaboli dentes autem philistei q̄ eorum interisset bella-
tor ad castra fugierunt firmantes hostia contra
cristuz dantes vlulatus atq3 stridores dicentes
quo 2uertemur quia de iteitu nostro formidam9

violencia describamur et in nr̃is sedibus captiua mur Mox igitur crist9 portas ereas frangens in greditur et implacabiles turmas diuina framea dispergit· tremunt dire sub torrente carnifices ꝛ eternis nexibus colligantur fortes a fortiore· Et vociferabant dicentes Illusus est preliator no ster· vna mulier hebreorũ fecit cõfusionez in do mo regis babilonis · vtraqꝫ enĩ vnũ in vtero ei9 factum est Ancilla autez deforis appebat et dei tas intus latens decepit holofernẽ ꝛ mucrone ꝓ prio interfecit· O princeps noster cecatus ꝛ dolo factus insipiens tota die qui in corde tuo dicebas vtiqꝫ non est deus et opa in ipso videbas fieri ho minis ꝛ dei· Si nõ erat deus quẽ tunc glorifica bant angeli· ꝛ si nõ erat homo in presepio quis iacebat· et si non erat deus · quem testabatur columba ꝛ vox patris · et si non erat homo quem baptizabat iohannes ꝛ si non erat deus · quis re mittebat peccata· et si non erat homo quis fati gatus sedebat· ꝛ si non erat deus quis suscitauit mortuos et si non erat homo quis in cruce pende bat· et si non erat deus latroni quiꝫ padysũ pro mittebat· Crudelis furor tu9 decepit te· pasti gla diũ· quo ipse plagam irremediabilez suscepisti· O ista crux fallens · fallens gaudia nostra et per turiens dampna nr̃a· per lignũ ditati fuimus et ecce per lignum subuũimur· O criste filij dei viui

Xp̃us·

Dyaboli

tur vemisti sic nos torquē omniū fortissime dice-
mus repulisti et destruxisti nos Non enī vmbro
sa vorago non enim erea claustra nec ipsa indo-
Xp̄us· mabilis mors tibi resistere valuit ·Mox resolu-
tos populos cristus reduxit in lucem·alloquitur
blande respiciens fatigatos dicens O omnis crea
tura opus manuū mearuz·nō te ea sorte ꝯfeci vt
in has plagas et in hoc exiliuz peruenires ·padi
disum tibi paueram nō infernū· delicias tibi pre
paueram vitam beataz non mortem constitui· ec
ce quo te perduxisti et quo me descendere compu
sti vt paululum de maiestate humilis ad hūc car
cerem venirem vt te de hijs tenebris liberarem Iu
dicem me esse culpa tua fecit qui pius eram pa-
ter·coactus sum amore tuo pugnare cum aduer-
sario tuo· sustinui globos vteri virginalis acce
pi sortem tuam·auspicatus sum infanciam· Ia-
cui in presepio fleui dormiui·creui esuri sitimqꝫ
sustinui·que fuit queso tanti pomi cupiditas vt
meorum preceptorum obliti·inter ipsa primordia
perires Et ecce vincit me pietas ·non angelū mi
si·sed ego ꝓpter te descendi·pmisi me occidi et sic
ad inferos istos perueni· Exite nunc vincti·ex-
ite nunc miseri· respirate captiui · Ecce vobis
ignota lux fulgeo· ecce roēs infundo· et nodos
omnesqꝫ cathenas disrumpo· Et tum mox capti
tiuorum disrupta sunt vincula·vomuerunt con

fracte cauerne captiuos · et animas iā labe dolorū tenues antra ceca laxauerunt · Et vbi se viderunt liberatos captiui coram domīo sic loquētur O pulchrum vas candido celi fastigio te pmutasti et post noctem perpetuā sedentes in tenebris vmbre mortis subita claritate vestisti tibi laus tibi gloria tibi graciarum actio · Tūc triūphator mortis viu9 ab inferis clauso sepulchro lapide resurrexit nec ducatus officiū defuit ꝫ letus vt pīcipi suo omnis beatorum cetus processit Lacrimabatur intēa mater eius irremediabili percussa caritate atqꝫ dicebat · Vt quid te misimus peregrinari lumen oculorum meorū baculū vite mee · vertebat se ad patrem et dicebat O excelse pat̄ israhel omnipotens deus vbi est Joseph fili9 tuus quem fera inuidie deuorauit · O spiritus sancte de9 redde michi leticiam salutaris tui illi9 · scilicet salutaris qd te obūbrante concepi O filie iherusalem o celestes creature · O āgelice potestates adiuro vos si vidistis dilectum meū indicate michi quē diligit anima mea vbi cubat vbi moret̄ āmodo · aut indicate illi quia amore eius langweo cum visione suā a me eripuit gladius ptransiuit aīam meam · interpellabat ad filiū et dicebat O dulcissime fructus ventris mei quid moraris quid agis q̄d tardas finē imponere singultibus matris tue · O amabilis o desiderabilis sonet vox tua ī auribus

Patres · (margin, beside line 4)

Maria · (margin, beside line 11)

meis vox tua dulcis et oī salute plena o spes mea et tota fiducia mea si rennuis consolari animam meā quo me vertam· quē precūctabor· quis michi miserebitur? O vita anime mee non me confundas ab exspectatione mea oñde michi faciem tuā et sufficit michi· Pergebat igitur hec mater per singulas scripture vias quas nouerat filij sui re

Angel9· ditū nūciasset et dū sic ageret· Ecce adest celestis familia lucidis ornatis vestibus· canticū leticie proferens ac dicens Regina celi letare all'a· quia quē meruisti portare all'a· Resurrexit sicut dixit all'a· Tibi igitur gaudiū sit o maria virginū virgo singularis rosa celice amenitatis· prelucidū sydus inter primeuas lucernas diuini lumi nis susceptiuas Ideo sola pre omnib9 gaude gaudio magno quia quē vt hominē pepisti et proprijs vberibus enutristi ipse ab angelis et vniuersis celi ciuibus adoratur vt deus viuus et verus· Gaude felix mater quia quē vidisti pridie in ligno pendentem videbis regem cū gloria eterna· videbis omnē latitudinē celestiū terrestriū et infernorum maiestati eius inclinatā et omne robur inimicorum vi

Maria· eius attritū· Et cum leuaret oculos virgo vidit filium venientem celi luce perfusum et cadens in faciem eius adorauit eum dicens laus et gloria tibi sit criste dei eterni fili vidi faciem tuam· et salua facta est anima mea· leta morior fili mi·

quia vidi te· et nūc domine exaudi preces ancille
tue et prā vt quicūqz peccator mei interuencōne p̄
uia ad meā misericordiā redibit suorꝫ peccatoruz
veniam cōsequatur· et cū michi hoc donaueris ver
borum meorū vtiqz recordatus vt vbicūqz in hora
mortis cuiuscūqz penitētis fidelis nomē meū fidu
cialiter fuerit īuocatū nulla posset īspurcitia dy
aboli preualere Ad quā filius· verborꝫ tuorꝫ dile
cta mr̄ sup mel et fauū mēor sēp ero et tibi petita Xp̄us
non negabo· Tu eris sup domū meā et sup regnuz
meū vt ad tui oris imperiū cū̄ctus populus obedi
at esto misericordie mater· et totius graciarꝫ regi
na diuidens singulis p vt vis· Videntes angeli Angeli·
tante caritatis excellenciā in maria in ipsius lau
dem prūpentes dicebant Tu gloria Jhrlm· Tu
leticia Jsrahel· Tu honorificencia populi nr̄i· P9 Xp̄us
hec autē reuersus est ad suos et victor fact9 tam
q̄p inter mortuos liber clangit tuba leticie· Ego in
quit sum qui mortuus fui et ecce sum viuens in se
cula seculorꝫ et habeo claues mortis et abissi nolite
timere· vobiscuz em̄ sum vsqz ad consūmationem
Estote fortes in bello et pugnate cū antiquo serpē
te· Et tunc oēs se munietes aggressi sūt hostes in
fortitudinem verbi dei Cū igit̄ sic suos ad pugnā
ꝯfortassz et man9 eorꝫ docuissz ad p̄liū· ait vado īqt
et venio ad vos et mitto vob̄ sbsidiū de supnis et vo
bis dabit̄ os et sapia quib9 totū p̄ualebitis ceterꝫ

et sic illis videntibus eleuatus est et nubes susce
Pater. pit eū. Et duz adhuc longe esset vidit eum pater
ei⁹ ꝛ occurrēs cecidit sup collū eius et vocatis ser
uis ait. Cito afferte stolaz primā et date annuluz
in manu eius ꝛ occidite vitulum saginatū ꝛ gau-
deamus ꝛ epulemur quia ecce fili⁹ meus dilectus
in quo michi bene complacui qui mortu⁹ fuerat
Fili⁹. resurrexit. Ad quē filius Pater ecce venīūt post
me paruuli ꝛ iam triduo sustinent me quia michi
fide spe et caritate adherent ꝛ horū quidā delōge
venerunt Si igitur dimittimus eos vacuos defi
cient in via Emitte igitur spiritū tuū ꝛ creabunt̄
Pater. et renouabis faciez terre. Et respondit pater di
cens Fili tua est potencia tuū est regnū et tuuz
est imperiū. qd in oculis tuis est rectū hoc facite.
Fili⁹. Et ait filius Gracias tibi ago pater. Et tunc plu
it illis manna ad manducandū panē angelorūz
dedit eis ꝛ multiplicati sunt a fructu frumenti vi
ni ꝛ olei sui. ambulantes in cibi fortitudine per de
sertum ardore caritatis. ptecti a noctis caligine
tormētorꝝ. meridianos aūt est⁹. spes celestis dul
cedinis tpabat Hic igit̄ i lege dn̄i meditātes as
sidue relinqrunt egiptū. manu dn̄i sūt educti in t̄
Pater. rā lacte ꝛ melle manētē. hos em̄ celestis pat̄ fami
lias cū aspiceret ait filio Qui sūt isti filij ꝛ cuius
Fili⁹. est familia. Ad quē filius Isti sunt quos m̄ pater
dedisti in egypto ipsi namqꝫ veniunt ex magna

tribulatione et lauerunt stolas suas in sanguine
meo. Et ait pater non esurient neqȝ sicient am-　Pater.
plius Neqȝ cadet super illos sol nec vllus estus.
Introductis hijs oib⁹ ad agni nuptias vidit pat
familias q̄plura loca vacua et ait. Multi sūt vo
cati pauci vero electi. Nōne decē sanati sūt nouē
vbi sūt et populus qui huc venit alienigena est.
Ad quē filius Pater. populus quem nō cognoui　Fili⁹.
seruiuit michi in auditu auris obediuit michi.
Sȝ filij vt alieni inueterati sūt recedentes a me
et claudicauerunt a semitis suis Verumptamen
iuxta multitudinem miserationum tuarum re-
uoca eos ne dicat inimicus preualui aduersus
eos Pensa laborem passus sū vt istos traderē in
man⁹ tuas Et pater pro filio zelatus ait Elige ti　Pater.
bi boni testimonij viroȝ et constitues illos princi
pes super omnē terrā vt portent nomen tuum co-
ram regibus et gentibus vt populi confiteantur
tibi in omni generatione et progenie. Et tunc mi
sit seruos suos hora cene et exiuit in omnē terraȝ
sonus eorū et in fines orbis terre verba eoruȝ. Et
clamabant dicentes. Venite ad nuptias inebria　Apli.
mini vbertate domus dei Ecce reptilia occisa. Ec
ce prophetaruȝ oracula iam decocta pata sūt om
nia venite et cōmedite pinguia vt viuat in crassitu
dine aīa vrā Et recalcitrauit populus Iudeoȝ et
induratuȝ est insipiens cor eorū nō intelligentes

Iudei sacramenti dei. Sed apprehensis seruis alios as
sauerūt. alios lapidauerūt alios occiderūt dicē
tes. nō est nobis sors in dauid neqꝫ in seie ei⁹ q̄s
noster dn̄s ē vt seruiamus illi. Et reuersi nūcij
Apl'i. ad dominū cōquesti sūt dicentes. de⁹ venerūt gē
tes in hereditatē tuā polluerunt templū sanctū tu
um effundentes sanguinē suoꝝ tuorū in circuitu
iherusalē ⁊ nō erat qui sepeliret. Iudica igitur do
mine sanguinē nostrū qui effusus ē. Et recepe-
runt diuinū rn̄sū Adhuc sustinete modicū donec
Paf fa. impleatur nūs fratꝝ vestroꝝ. Et dixit paterfa
milias Qui inuitati fuerant non sunt digni. Et
alijs seruis vocatis ait. Ite ad exitus viarum et
quoscūqꝫ reperitis siue cecos siue claudos siue cu
iuscūqꝫ morbi penā paciētes huc introducite. Et
tunc abierunt nūcij et transierunt de gente in gē
tem ⁊ de regno ad populū alterū Confortatus igi
tur principatus eorū. et sine inimicoꝝ timore pre
Apli. dicatores clamabant Oēs sicientes venite ad a-
quas et etiam qui caretis virtutib⁹ properate et
emite vobis absqꝫ vllo precio miaꝫ ⁊ graciā Hec
enim predicabant vbiqꝫ domio coopāte ⁊ sermo
ne confirmante sequētib⁹ signis. et sic multifac
ti sunt cum essent in numero breui. quia domin⁹
auxit populū suū quia florebant de ꝓgenie in ꝓ
genies ⁊ de ciuitate in ciuitates sicut fenuꝫ terre.
Rex. ¶ Aspexit itra rex intrauit vt vdēt discumben

tes et repleta est terra possessione sua ꝛ completa
hora vndecima·ait·filio·voca operarios et vnicui
qꝫ redde iuxta opa sua·Effunde iram tuam in gē
tes qui te non agnouerunt et in regna qui te nō
inuocauerunt Et vnus angelus tuba cecinit ꝛ iu ‌ Angel⁹·
ratum est ꝑ viuentem in secula seculorū qꝫ ampli
us non esset tempus Et alius angelus tuba clan
gēs audita ē vox magna vox tribilis petras scī
dens monumenta aperiens Portas ereas fran-
gens abissum penetrans·ꝛ animas vnicuiqꝫ su
is corporibus assignans·Et dedit mare mortuos
suos ꝛ mors et infernus dederūt mortuos suos q̄
in ipsis erant·Et ecce thronus magnus positus
est et sedens super eum erat vestitus veste asper
sa sanguine et oculi eius vt flamma ignis et vo-
cabatur nomen eius verbum dei·ꝛ ex ore eius ex
ibat gladius ex vtraqꝫ parte acutus vt in illo
perculiat gentes·Et exercitus qui sunt in celis
sequebantur euꝫ ꝛ cōgregati sunt coram illo mag
ni et pui a quatuor plagis mundi ꝛ visi sunt om
nes pusilli et magni coram ipso·Et aperti sunt li
bri et iudicatum est de ipsis ſm ea que sunt scrip
ta in libris·Et cancellatis manibus posuit dex-
teram super maiorem et sinistram super mino-
rem et dixit illis qui a sinistris erant·Generatio
praua·et exasperans deum tuum qui te genuit
dereliquisti et oblita es dei creatoris tui quiꝫ

te modo docebit fugere iram meā· egoipse qui lo
quebar ecce assum Et ceperunt declinare malicie
ad excusandas excusationes in peccatis Sed re
uelabant celi iniquitatē eorum et terra ꝯtra eos
surrexit· Acusabant eos consciē quas polluerāt
dyabolus cui seruierant· deus quē offenderant·
Scripture quā transgresse sūt· creature quibus
Judex abusi sūt· Et dicebat eis Judex Nonne hec condi
ta sūt apud me et notata in angelis meis· et com
mota sūt ꝛ cōtremuit terra· fundamenta montiū
conturbata sūt· quomiā iratus est eis Et tunc tre
Impij muerunt impij videntes in quē transfixerunt iu
dicem constitutū· Et dicebant montibus cadi te
sup nos ꝛ coopite nos a facie sedentis super thro
nū quomiā venit dies magna· dies ire eius dies
calamitatis et miserie. dies doloris et iusticie di
es vlulatus et luctus ·dies meroris et angustie di
es gemitus et mesticie· dies grādis et amara val
de· ꝛ quis poterit stare et quis poterit sustinere a
facie gladij eius · Et clamantes ad dominum cū
tribularentur exauditi non sunt quia oratio eo
Xp̄us ruz facta est in peccatis Et vocata familia ait do
minus Tradite hos tortoribus ī eternis tenebris
recludantur gehenne incendio perpetuo crucian
di· Et ecce equus pallidus ꝛ sedens super euz cui
nomen erat mors et exercitus qui ē ī inferno seq̄
batī ipz Et ꝯgregato collegio dānatoꝝ vallatoqz

eo detestanda familia pgebat simul cum illis Et
mox aptus ē pute⁹ abissi ꝛ exiuit inde fum⁹ ignis
sulphurei attingens vsqꝫ ad celū et obscuratum
est celū et aer de fumo illo·et descenderunt ōnes
magno impetu in profundū ꝛ sic omnes dimersi
sunt in stagnū ignis et audita est vox terribilis
velut vox aquaꝝ multaꝝ· ve gēti peccatrici popu
lo graui ꝓgemei scelerate· Et dum sic ruerent
impij vocibus vlulabant blasphemantes illum
qui viuit in secula seculorū pre dolore Et tunc vo
lucres īferni ꝯgregati carnes eoꝝ deuorātes cru
ciatib⁹ diris ibāt ꝛ r̄edibant sup eos horribiles· ꝛ
v̄mis īmortalis pectora eorū cedens acutis denti
bus rodere non cessabat· Ipsi igitur inuocabāt
mortem et mors ab eis penitus fugiebat· Naꝫ vt
oues in inferno positi sunt et eos mors secūda pa
scit Et dira ē audita sentencia· virtutes celorū ꝛ Iusti
homines cōmoti sunt tremor apprehendit eos ·
et dicebant agno· adiuua nos de⁹ salutaris nos-
ter et ꝓpter gloriā nominis tui libera nos quia ti
mentes facti sum⁹ nimis Et ait ad eos · ne timu Xp̄us·
eritis videntes vindictaꝫ· quoniā vobiscū sum in
illa vltione eripiam vos et glorificabo vos Et dice
bant domino· Iust⁹ es domine scē ꝛ benedcē qui Iusti
hos iudicasti qm̄ sanguinē scōꝝ tuorū effuderūt
et tu illis sanguinem eorū dedisti bibere· et letati
sunt in protectione dei ꝛ exultabunt in deū viuū·

Et tunc data est omnibus stola candida et dyade mata in capitibus eorū et ceciderunt in faciē suaȝ et adorauerunt viuenentē in secula seculoꝝ. Et

Xp̄us ait ad eos rex. Venite post me qui concupiscitis me et a delicijs meis adimplemini Venite nati mei dilecti mei qui mecum pmansistis in tēpore cōmib⁹ meis Venite inquā bibite et inebriamini pcipite regnum vbi est eterna refectio iocūda possessio. gaudium sine merore tranquillitas sine labore sanitas sine langwore dies sine nocte vita sine morte iuuentus sine senectute. Pulchritudo sine difformitate fortitudo sine debilitate. Exclusa omni

Iusti fallacia veritatis plena cognitio. Et tunc cadentes in facies suas adorauerunt deum cantantes canticum nouum atqȝ dicentes dignus es domine accipere gloriā et honores et laudes et fortitudinem et decoreȝ quoniā non nostris meritis sed tua gracia nos redemisti soluens et prebens tuum sanguinem pro nobis in pretium. Hoc audi

Impij entes ipij flentes p̄ dolore et spū gementes penitenciam frustra agentes exclusa omni iusticie rectitudine dicebant hij sunt quos aliquando habuimus in derisum et in similitudinem improperij nos insensati vitam illorum estimabamus insaniam. Ecce quomodo computati sunt inter filios dei et c. et quibus coronis coronati sunt Quid nobis profuit nostra superbia. Quid nobis

contulit diuiciarum iactancia. Ceci in lumine am
bulauimus consumpti sumus absq; vlla spe. Quis
nobis tribuat vt simus iuxta menses pristinos
quando lucebat lucerna dei super caput nostrum
et a lumine eius ambulamus in tenebris. Et dum
hec dicerent facta sunt sup eos tonitrua magna
qualia non fuerunt ab initio et dissipate sunt vires
eorum. Decus infernum confugientes et in profun-
dum et claudit puteus os suum super eos. Intrauit
igitur rex atrium suum sequente multitudine quam ne
mo dinumerare potest. Ex omni tribu lingua et nati- Iusti.
one clamantibus illis letis vocibus atq; dicenti-
bus quam magna multitudo dulcedinis tue deus quam
seruasti diligentibus te. Hic igitur in tympano
et choro in cordis et organo laudabant deum.
Hunc cantum maior frater cum audiret iratus Angelus.
patri ait. Quid est homo domine quod sic memor
es eius aut filius hominis quod tantum reputas eum
primo enim minuisti eum paulominus a nobis
et postquam omnem eius innocenciam sua culpa per-
mit redemisti eum et constituis modo super ope-
ra manuum tuarum. Nos enim qui nunquam manda
tum tuum preteriuimus non sic creasti nec vmquam
assumpsisti. Et ait pater filij vos semper mecum Pater
estis. et omnia mea vestra sunt. Non enim
egent qui sani sunt medico. sed qui male habent
hunc Humanum genus perierat et inuentum

est· et vestre repate sunt gaudete et exultate et
agite diem leticitie· et tunc factus est in pace lo-
cus eius et ex angelis et hominibus vnum ouile
vni et eterno pastori subiacet qui suis ouibus ta
les preparauit pascuas quales nec ocul9 vidit nec
auris audiuit nec vmq̄ cor viuentis hominis cir
cumspexit ¶ Cuȝ hijs igitur nos qui laboruȝ no
strorum expectamus mercedeȝ nequaq̄ sub vm
bra Iuniperi dormiamus Ibi enim lacte volup-
tatis depastus illuditur et clauus tympano con
figit dormiētes restat nobis grādis via ideo cō
fortati seu refecti celestis verbi sapore ad ce-
nā agni prouidi festinem9 vt sicut nouelle oliua
rū in circuitu mense domini saciabimur apparen
te nobis gloria fructus ventris v̄ginis benedicte
quod nobis ipse concedat qui nos de nichilo crea
uit et suo sanguine precioso redemit· Amen·

COLOGNE

ARNOLD THER HOERNEN

DISPUTATIO. Disputation Sanctae Trinitatis super redemptione humani generis. **c. 1477.**

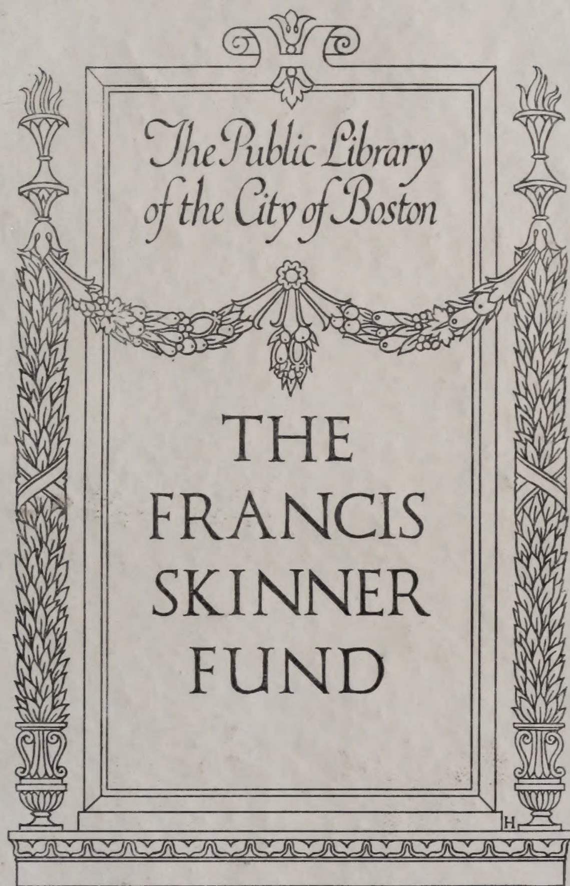
*Hain *6278; B.M.C., part I, p. 208.*

Printed with gothic type, in quarto form, 27 lines to a page. It has 24 leaves, the first and last blank. (The last blank leaf is missing.) The size of a leaf is 210 × 140 mm., while the text measures 135 × 81 mm. Capitals, paragraph-marks, initial-strokes, and underlines supplied in red.

THIS disputation over the redemption of the human race is in dialogue form. The participants are God the Father, the Son, the good Angels, various Prophets of the Old Testament — and, of course, Satan, the latter being cited as "an enemy of the human race, adversary of the truth, chief of rascals, prince of evils, counsellor of wicked thoughts, inventor of death, and father of all ills." The discussion ends with the defeat of Satan and by the announcement of God the Father that the world, which He created from the void, will be redeemed in the precious blood of his Son.

The types used by the printer are very distinctive; the pure gothic lines have both strength and charm. The length of the lines is still somewhat uneven — a characteristic of much of the work done by Ther Hoernen. The leaves are marked by signatures, a method which this printer began to adopt only in 1477. It was probably in this year that the *Disputatio* was printed.

Bought in June 1936.

The Public Library
of the City of Boston
THE
FRANCIS
SKINNER
FUND
H

